HELSINKI GRADUATE SCHOOL OF ECONOMICS

Yritystukiesitys

Otto Toivanen

Aalto-yliopisto ja Helsinki Graduate School of Economics

8.6.2020

UNIVERSITY OF HELSINKI Aalto University HANKEN

Esityksen sisältö

- Yleiskommentteja
- Yritystukiesityksen yksityiskohdista
- Typistetty ja varsinainen esitys

Typistetty esitys

Tiivistetyt kommentit

- Esitys yleisesti linjassa mm. Helsinki GSE:n Tilannehuoneen aikaisemmin esittämien periaatelinjausten kanssa.

- Vaikeita kysymyksiä, joihin ei selviä vastauksia esityksessä:

1. Miksi korvataan kiinteitä kustannuksia?
2. Mikä on toimialataso, johon esityksessä viitataan?
3. Miksi juuri 30% liikevaihtokynnys juuri 10% toimialakynnys)
    1. Mistä muut rajat (min / max, …)
4. Aikahorisontti ja mitä sen jälkeen tapahtuu?

Varsinainen esitys

Yleiskommentteja

- Keskeistä miettiä tukia osana kokonaisuutta.
- Ilmainen raha syrjäyttää ehdollisen rahoituksen (Verottajan helpotukset, Finnvera).
- Ilmainen raha edellyttää valikoimista, koska valikoituminen ei käytössä.
- Realiteetti on, että tulee vääriä positiivisia (= tukea tarvitsemattomat saavat tukea)
- … ja vääriä negatiivisia (= tukea tarvitsevat eivät saa tukea).

Yleiskommentteja

- Väärien positiivisten ja negatiivisten määrään voidaan toki vaikuttaa (ehdotuksessa tehty töitä tämän eteen).

- Ei ole mahdollista identifioida niitä yrityksiä, jotka ovat juuri koronan takia kärsineet.
  - GSE:n päätoimialatason analyysien perusteella toimialatason liikevaihdon lasku maaliskuussa 2020 korreloi vahvasti yritystasolta lasketun ”korona” (=maaliskuun 2020 erityisen) vaikutuksen kanssa.
  - kts. Tilannehuoneen raportti ja webinaari 4.6.2020, www.helsinkigse.fi.

- Keskeinen kysymys tukipaketin yhteiskunnallisen tuoton näkökulmasta: kuinka monta likviditeettikonkurssia tuen avulla vältetään?

1. Miksi korvata kiinteitä kustannuksia?

- Osin perusteltua - esim. tietty määrä kuluista välttämättömiä, että toiminta voidaan käynnistää/sitä voidaan kasvattaa sujuvasti uudelleen.

- Osin ei välttämättä perusteltua: tuki vuokran maksuun on mahdollisesti suurelta osin tulonsiirto vuokranantajille.

2. Toimialatason valinta

- Kynnykset tyypillisesti luovat vääriä negatiivisia.

- Erityisesti, esityksestä ei käy ilmi, mitä tarkoitetaan toimialalla.
  - Päätoimialat, vai 2-, 3-, … toimialataso?

- GSE:n Tilannehuoneen analyysit puoltavat sitä, että toimialataso tärkeämpi kuin esimerkiksi aluetaso.

3. Rajat johtavat väärin negatiivisiin

- Päätoimialatason esimerkkejä: maaliskuun 2020 perusteella
  - Logistiikka – alan liikevaihdon lasku 9.24%
  - Tukipalveluiden 9.17%

- Onko selvää, että näiden alojen yritykset eivät kärsineet koronasta?

Toimialatason valinnalla merkitys: esimerkkinä Teollisuus

- Teollisuuden liikevaihdon lasku - % (maaliskuu 2020 vs. maalis- kesäkuu 2019) on 1.85%
  - Laskelmassa mukana 17 296 teollisuusyritystä, joiden 2019 koko vuoden liikevaihto laskettuna ALV-rekisteristä ja Suhdannerekisteristä +-/ 5% ja +/- 100 000€.

- Eri 2-numerotason teollisuustoimialoja mukana 21.
  - Näistä kuudella liikevaihdon lasku > 10% (= kasvu < -10%)
    - Juomien valmistus, vaatteiden valmistus, nahan ja nahkatuotteiden valmistus, painaminen ja tallenteiden jäljentäminen, Muiden e-metallisten mineraalituotteiden valmistus, Muu valmistus
  - Kahdella liikevaihdon lasku yli 9 mutta alle 10 % (9.31 ja 9.35%).
    - Moottoriajoneuvojen, perävaunujen ja puoliperävaunujen valmistus, Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus.
  - Kahdella liikevaihdon kasvu > 10%
    - Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valmistus, Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten tuotteiden valmistus.
  - Mukana ne TOL 2-numerotason teollisuustoimialat, joista yllä mainitussa otoksessa ainakin 50 yritystä.

Toimialatasolla mahdollisesti suuri merkitys

- Päätoimialojen sisällä hyvin erilaisia alatoimialoja, joita koronakriisi mahdollisesti kohdellut hyvin erilailla.

- Toimialatarkastelun voi periaatteessa viedä vielä 2-numerotasoa tarkemmalle tasolle.

Liikevaihtorajojen lähellä on yrityksiä

Päätoimialat, joilla lv:n lasku > 10%, kun tarkastelussa maaliskuun 2020 myynti							
toimiala	yrityksiä otoksessa	tuettavia yrityksiä	%	yrityksiä, joiden lv:n lasku 30-32%	%	yrityksiä joiden lv:n lasku 28-30%	%
Majoitus ja ravintola-ala	8415	4741	56	195	2	217	3
Muut palvelut	14264	4441	31	361	3	376	3
Virkistyspalvelut	4690	1975	42	64	1	62	1

Laskelman pohjana sama yritysjoukko kuin edellä.

4. Aikahorisontti

- Tuki esityksen perusteella kertaluonteinen ja perustuu joko huhtikuun 2020 tai huhti- ja toukokuun 2020 liikevaihdon alenemaan verrokkikauteen 1.3 – 30.6.2019 verrattuna.
- Miksi korvata menneitä tappioita?
  - Eräs motiivi: lupausten lunastaminen ja tulevaisuuden odotukset.
- Keskeistä on muutoinkin tämän tukipaketin ohella muokata yritysten odotuksia tulevaisuudesta.
- Lopuksi erillinen huomio: Valtionhallinnolla ei kriisin alkaessa ollut käytössä sellaista (tilasto)aineistoa, jolla seurata koronakriisin taloudellisia vaikutuksia. GSE:n Tilannehuoneen luoma aineisto on myös VM:n käytössä, kuten myös Tilannehuoneen asiantuntemus.

Kirjallisuus

Kotimaisia viitteitä ja lähteitä

- Elias Einiö ja Ari Hyytinen, 2019. Yritystukien vaikuttavuuden arviointi satunnaistettujen vertailukokeiden avulla. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:45. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161705
- Ari Hyytinen ja Mika Pajarinen, 2005. Luottomarkkinoiden epätäydellisyydet ja pk-yritysten rahoitusympäristö Suomessa. Kauppa- ja teollisuusministeriö. 2/2005.
- Seija Ilmakunnas, Rune Stenbacka, Minna Martikainen, Mikko Puhakka, Hannu Salonen and Rasmus Reinikainen, 2020. Yritystukien tutkimusjaoston raportti. TEM. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-512-6
- Marita Laukkanen, Mika Maliranta, 2019. Yritystuet ja kilpailukyky. Valtioneuvoston kanslia. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-736-9
- Tuomas Takalo ja Otto Toivanen, 2019. Innovaatiotoimintaa ja markkinoiden kehittymistä edistävä sääntely. VN-TEAS. https://tietokayttoon.fi/hankkeet/hanke-esittely/-/asset_publisher/saantelyn-vaikutukset-innovaatiotoimintaan-ja-markkinoiden-kehittymiseen

+ Näissä viitatut lukuisat selvitykset ja vertaisarvioidut tieteelliset tutkimukset.